

ДО ПИТАННЯ ПРО ТРИВАЮЧІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА МОМЕНТ ЇХ ЗАКІНЧЕННЯ

Канцір В. С.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права і процесу
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Поняття триваючого злочину використовується не тільки в теорії кримінального права, але й в правозастосовній практиці. Такими кримінальними правопорушеннями, наприклад, є незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК України). До речі, роз'яснюючи одну із форм вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 307 КК України «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів», а саме «зберігання», Пленум ВС України звертає увагу на таке: «Відповідальність за незаконне зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів настає незалежно від їх тривалості» (абз. 6 п. 3)[1].

Триваюче кримінальне правопорушення М. Бажанов визначає так: це таке одичне кримінальне правопорушення, яке, розпочавшись дією чи бездіяльністю особи, характеризується безперервним вчиненням складу певного кримінального правопорушення[2, с. 244]. О. Наумов визначає триваюче кримінальне правопорушення як дію (бездіяльність), поєднану з наступним тривалим невиконанням обов'язків, покладених на винну особу законом під загрозою кримінального переслідування[3, с. 317]. І. Тяжкова і Б. Леонтьєв під триваючими кримінальними правопорушеннями розуміють такого роду кримінальні правопорушення, що характеризуються безперервним здійсненням складу певного протиправного діяння і вчиняються протягом відносно тривалого проміжку часу[4, с. 503].

КК України не визначає поняття триваючого кримінального правопорушення, однак, теорія і практика визнають цей різновид одичного злочину.

Отже, триваюче кримінальне правопорушення починається і утворює закінчений склад конкретного кримінального правопорушення або з моменту вчинення першої протиправної дії (наприклад, кримінальне правопорушення, передбачене ст. 393 КК України), або з акту бездіяльності (прикладом може бути склад кримінального правопорушення, передбачений ст. 336 КК України). Триваюче кримінальне

правопорушення припиняється внаслідок або дій самої винної особи, які спрямовані на припинення кримінального правопорушення, або із настанням подій, які перешкоджають подальшому здійсненню кримінального правопорушення, або коли відпадає сам обов'язок, виконання якого було змістом триваючого кримінального правопорушення.

Кримінальне законодавство зарубіжних країн також не визначає на законодавчому рівні поняття триваючого кримінального правопорушення, але в теорії і на практиці під такими кримінальними правопорушеннями розуміють дії чи акти бездіяльності, які поєднані з наступним невиконанням обов'язків, покладених на винну особу під загрозою кримінального покарання.

Цікаво, що розуміння триваючих кримінальних правопорушень було окреслено ще у постанові Пленуму Верховного Суду СРСР від 4 березня 1929 р. із змінами, внесеними постановою Пленуму № 1 від 14 березня 1963 р., де зазначалося, що «триваюче кримінальне правопорушення починається з моменту вчинення протиправної дії (бездіяльності) і закінчується внаслідок дії самого винного, спрямованої на припинення кримінального правопорушення, або настання подій, що перешкоджають вчиненню кримінального правопорушення (наприклад, втручання органів влади)»[5, с. 70].

Триваюче кримінальне правопорушення, незалежно від часу його здійснення, розглядається як одне (одиничне) кримінальне правопорушення, яке кваліфікується за однією статтею Особливої частини Кримінального кодексу. Тривалість самого кримінального правопорушення на кваліфікацію вчиненого не впливає, але може враховуватися при характеристиці особи винного.

Література:

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів» від 26.04.2002 р. № 4 (з наступними змінами). URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02.

2. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю. Баулін, В. Борисов, В. Тютюгін та ін.; за ред. В. Сташиса, В. Тація. Х. : Право, 2010. 456 с.

3. Наумов А. Российское уголовное право. Общая часть : курс лекций. М. : БЕК, 1997. 560 с.

4. Курс уголовного права. Общая часть. / Под ред. Н. Кузнецовой и И. Тяжковой. М. : Зерцало, 1999. 592 с.

5. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации / Отв. ред. А. Наумов. М. : Юристъ, 1996. 823 с.